

Information från överförmyndaren

---

om åtgärder när huvudmannen avlider

2019-06-28

När huvudmannen avlider

Om huvudmannen ligger för döden, ta kontakt med eventuella anhöriga. Gör det även om huvudmannen och de anhöriga inte har haft någon kontakt med varandra, just för att undvika svåra situationer efteråt.

Är du som god man eller förvaltare den som först får reda på att huvudmannen avlidit ska du utan dröjsmål meddela överförmyndaren detta.

Det är inte din uppgift som god man eller förvaltare att meddela eventuella anhöriga. Men är du den som har kontakt med anhöriga finns det inget som hindrar att du meddelar dem. I annat fall meddelar läkare, äldreboendet, polis eller den myndighet som fastställt dödsfallet.

Sluträkning

Om huvudmannen avlider upphör godmanskapet eller förvaltarskapet omedelbart. Det innebär att du som god man eller förvaltare inte längre kan företa rättshandlingar för din tidigare huvudman, som exempelvis att betala räkningar eller ta ut pengar för arvode.

Vad som återstår att göra i rollen som god man eller förvaltare är att inom en månad efter dödsfallet lämna en sluträkning till överförmyndaren. Sluträkning är en sammanställning av tillgångar, inkomster och utgifter under året fram till dödsdatum. Skicka med bilagor som styrker de viktigaste uppgifterna i blanketten, exempelvis kopior av saldobesked, avier för hyra och vårdavgift. Blankett för sluträkning är densamma som för årsredovisningar och finns hos överförmyndaren samt skickas hem till dig när du har anmält ett dödsfall.

Spara handlingar

Ställföreträdaren ska spara alla handlingar som rör ställföreträdarens tid som god man eller förvaltare (och som inte ska åtgärdas av huvudmannens dödsbo, t ex obetalda räkningar) i tre år. Huvudmannens dödsbo har en klanderrätt mot ställföreträdaren på tre år från det att

dödsboet har tagit emot ställföreträdarens redovisningshandlingar. Dödsboet har möjlighet att vända sig till tingsrätten för begäran om skadestånd enligt 12 kap. 15 § FB på grund av eventuell skada ställföreträdaren orsakat huvudmannen genom sin förvaltning av huvudmannens tillgångar. Ställföreträdaren ska därför spara allt underlag för att kunna svara på eventuella frågor och redovisa sina åtgärder.

Ställföreträdaren har också en laglig skyldighet att hålla de handlingar som rör uppdraget tillgängliga för företrädaren för huvudmannens dödsbo vid dennes granskning av ställföreträdarens redovisningshandlingar. När tidsfristen på tre år har löpt ut ska ställföreträdaren överlämna alla räkenskaper och övriga handlingar till dödsboet (14 kap 23 § FB). Vill dödsboet inte ta emot dem ska de makuleras.

Du bör dock känna till att domstol kan utreda ett ställföreträdarskap upp till tio år efter att uppdraget avslutades om det finns misstanke om bedrägeri. Efter tio år preskriberas den möjligheten.

Ditt arvode

I samband med sluträkning beslutar överförmyndaren om ditt arvode. Detta betalas av dödsboet.

Om det finns anhöriga till den avlidne

Den före detta ställföreträdaren ska omgående överlämna huvudmannens egendom till dödsboet som ska överta förvaltningen av den avlidnes tillgångar. Det kan till exempel gälla räkningar som finns hos ställföreträdaren och som behöver betalas. Räkningar och övriga handlingar som ställföreträdaren betalat och haft ansvar för ska sparas av ställföreträdaren och överlämnas på det sätt som beskrivs ovan under avsnittet ”spara handlingar”.

Enligt 5 kap 10 § begravningslagen (1990:1144) ska den avlidne antingen kremas eller gravsättas senast en månad efter dödsfallet. Finns det inte någon som ordnar med detta eller vägrar de anhöriga att befatta sig med dödsboet ska den före detta ställföreträdaren

vända sig till socialnämnden i kommunen som är skyldig att ordna med begravning. Enligt ärvdabalken ska socialnämnden även, om det behövs, ta hand om den avlidnes egendom och underrätta dödsbodelägarna om detta.

Efterlämnar den avlidne bara tillgångar som täcker begravningskostnader och andra utgifter i samband med dödsfallet görs en anmälan om detta till socialnämnden. Socialnämnden i sin tur är skyldig att lämna in en dödsboanmälan till Skatteverket. En dödsboanmälan ersätter i dessa fall en bouppteckning.

Om anhöriga inte agerar

I sällsynta fall kan det hända att anhöriga, det vill säga dödsbodelägarna, inte agerar och tar ansvar för dödsboet. I de fall där det saknas tillgångar kan det här bli ett problem när det gäller att tömma och städa huvudmannens bostad. Om du vet att den här situationen riskerar uppstå – kontakta socialtjänsten. Det är inte din uppgift att tömma och städa boendet efter huvudmannen. Ditt uppdrag som god man eller förvaltare är avslutat och du har därmed inget ansvar i frågan.

Om det saknas anhöriga till den avlidne

Saknas anhöriga ska ställföreträdaren anmäla detta till socialnämndens dödsbohandläggare så att de kan göra en dödsboutredning. Socialnämnden söker då efter eventuella anhöriga/arvingar.

Saknas anhöriga till den avlidne blir Allmänna arvsfonden dödsbodelägare. När nämnden granskat slutredovisningen skickas alla redovisningshandlingar till Allmänna arvsfonden. Om Allmänna arvsfonden blir dödsbodelägare utser de ofta en god man för att ta hand om praktiska frågor som begravning. Den personen kan ofta vara den som tidigare var god man eller förvaltare. Det blir i så fall en överenskommelse mellan den före detta gode mannen/förvaltaren och Allmänna arvsfonden.

Om de anhöriga inte påträffas

Påträffas inte den avlidne huvudmannens anhöriga ska anmälan om detta göras till överförmyndarnämnden. Nämnden kommer då att utreda om det finns grund för att förordna en god man enligt 11 kap. 3 § FB för "bortavarande".

Med "bortavarande" menas personer som har försvunnit och där ingen vet var de befinner sig, om de lever eller inte. Det kan också gälla personer som är dödsbodelägare eller testamentstagare och som vistas på okänd ort eller om man inte vet om den döde efterlämnat en arvsberättigad arvinge. Det kan också vara så att man vet att den avlidne har en arvinge, men man saknar uppgift om arvingens namn och vistelseort.

Agera som medmänniska

Du kan som före detta god man och förvaltare vara anhöriga behjälpliga i frågor som rör huvudmannens begravning och grav. Kanske är du den enda som vet hur huvudmannen ville ha det efter sin död. Tveka inte att ta del och informera begravningsbyrån eller socialtjänsten om särskilda önskemål. Kom bara ihåg att du nu agerar som medmänniska och inte i rollen som god man/förvaltare.